

Aan de informateurs en onderhandelende partijen
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 7 januari 2026

Onderwerp: gezamenlijk belang van maatregelen voor natuur en landbouw

ons kenmerk EA
behandeld door drs. W. Smal
doorkiesnummer 030234 6724

Geachte Rianne Letschert en onderhandelende partijen, D66, CDA en VVD,

Met deze brief willen wij als Ecologische Autoriteit nogmaals het belang benadrukken van een samenhangende aanpak van natuur, water en klimaat. Dit op grond van de ervaringen die we de afgelopen twee jaar hebben opgedaan bij de beoordeling van en advisering over 130 gebiedsspecifieke natuurdoelanalyses (NDA's). Die praktijk laat zien dat de ecologische opgaven in Natura 2000-gebieden niet losstaan van water, klimaat, landbouw, energie en ruimtelijke ontwikkeling, maar er nauw mee verweven zijn. Juist in die samenhang liggen grote kansen: door maatregelen slim te combineren kunnen meerdere doelen tegelijk worden gerealiseerd. Dit biedt niet alleen ecologisch en juridisch perspectief, maar ook ruimte voor voorspelbaar beleid, robuuste verdienmodellen en het weer vlot trekken van maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Een samenhangende inzet op natuurherstel is daarmee een randvoorwaarde voor een vitale economie en een leefbare samenleving.

De Ecologische Autoriteit waarborgt een feitelijk en wetenschappelijk onderbouwd inzicht in de staat van de Nederlandse natuur. Als onafhankelijk orgaan hebben wij de NDA's voor 130 van de in totaal 162 Natura 2000-gebieden beoordeeld, namelijk alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

De NDA's vormen de basis voor een robuuste natuurboekhouding. Door per gebied systematisch vast te leggen wat de staat van de natuur is, welke drukfactoren spelen, welke maatregelen zijn genomen en welk effect daarvan verwacht mag worden, ontstaat een feitelijk, navolgbaar en objectief overzicht van de ontwikkeling van de natuur. De NDA's maken zichtbaar waar verslechtering optreedt of dreigt, waar maatregelen effectief zijn en waar aanvullende ingrepen noodzakelijk zijn. Daarmee bieden zij niet alleen een onderbouwing voor natuurherstel, maar ook een essentiële en juridisch houdbare informatiebasis voor besluitvorming.

Uit de resultaten van de NDA's blijkt dat onverwijld gestart moet én kan worden met maatregelen. In veel gebieden zijn essentiële randvoorwaarden voor een gezonde natuur nog niet op orde, zoals een gezonde bodem, schoon water en schone lucht. Verbetering hiervan is in vrijwel alle gebieden

ecologisch en juridisch urgent. Daarnaast blijkt dat in vrijwel alle gevallen maatregelen nodig zijn, zowel binnen als buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Zie ook het advies van de Ecologische Autoriteit over de resultaten van de eerste 70 NDA's 'Doen wat moet én kan'.¹

De opgaven voor natuur, water, klimaat en de kwaliteit van de leefomgeving hangen nauw met elkaar samen. Naast goed natuurbeheer en maatregelen in de gebieden zijn maatregelen in overgangsgebieden nodig om Natura 2000-doelen te halen. Dit biedt kansen om met één maatregel meerdere doelen te dienen. Tegelijkertijd komt de deadline van 2027 voor de Kaderrichtlijn Water snel naderbij. In de praktijk kunnen maatregelen voor natuur, water en klimaat vaak worden gecombineerd.

Een doordachte mix van nationaal-generieke en regionaal-specifieke maatregelen kan hier in belangrijke mate aan bijdragen. Ook de aanpak van andere maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie en de versterking van kustbescherming en rivierdijken, biedt kansen om werk met werk te maken. Versterking van natuur en landschap draagt bovendien bij aan een beter woonklimaat, gezondheid en recreatie.

Effectieve voortgang vraagt daarbij om een aanpak waarin verschillende overheidslagen elkaar versterken op de onderwerpen natuur, stikstof, water en klimaat in het landelijk gebied. Deze opgaven kunnen niet door één bestuurslaag of één sector afzonderlijk worden gerealiseerd.

Samenvattend: een samenhangende aanpak is niet alleen nodig om doelen voor natuur, water en klimaat te realiseren, maar ook om de momenteel stagnerende ruimtelijke en economische ontwikkelingen weer mogelijk te maken. Daarmee raakt dit vraagstuk de hele samenleving. Nederland krijgt zo, naast een gezonde natuur in een vitaal landschap, weer perspectief voor maatschappelijk gewenste ontwikkelingen zoals woningbouw, de energietransitie en duurzame ontwikkelingsmogelijkheden voor het bedrijfsleven.

De Ecologische Autoriteit draagt graag bij met natuurkennis en een feitelijke informatiebasis voor samenhangende en toekomstbestendige besluitvorming.

Prof.dr.ir. J.T. Mommaas

Voorzitter
Ecologische Autoriteit

drs. W. Smal

Hoofd
Ecologische Autoriteit

